

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

21.06.2016

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ №7

*З ПИТАНЬ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ:*

ТРАНСФЕР ЗНАНЬ

червень 2016

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

*До уваги
деканів факультетів, директорів інститутів та їх
заступників з міжнародної діяльності, завідувачів кафедр,
керівників міжнародних офісів та інших підрозділів
університету, які працюють у сфері зовнішньоекономічної
діяльності*

У цьому випуску:

1.	Залучення іноземних студентів – важливий напрямок діяльності сучасного університету.....	3
2.	Огляд регіональних ринків освітніх послуг.....	6
2.1.	Африканський регіон.....	6
2.2.	Азіатський регіон.....	9
2.3.	Країни СНД	11
2.4.	Країни Латинської Америки.....	13
3.	Кроки по залученню іноземних студентів до НТУУ "КПІ".....	16

Укладачі: Відділ зовнішньоекономічної діяльності Департаменту міжнародного співробітництва НТУУ «КПІ»

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

1. Залучення іноземних студентів – важливий напрямок діяльності сучасного університету

З кожним роком вищим навчальним закладам (ВНЗ) України все важче заповнити навчальні вакансії студентами. Однією із причин є складна демографічна ситуація в Україні: з кожним роком кількість випускників середніх навчальних закладів зменшується. Якщо у 2011 р. кількість випускників становила 235 тис. (за даними МОН України), то у 2015 р. їх кількість зменшилась до 218 тис.

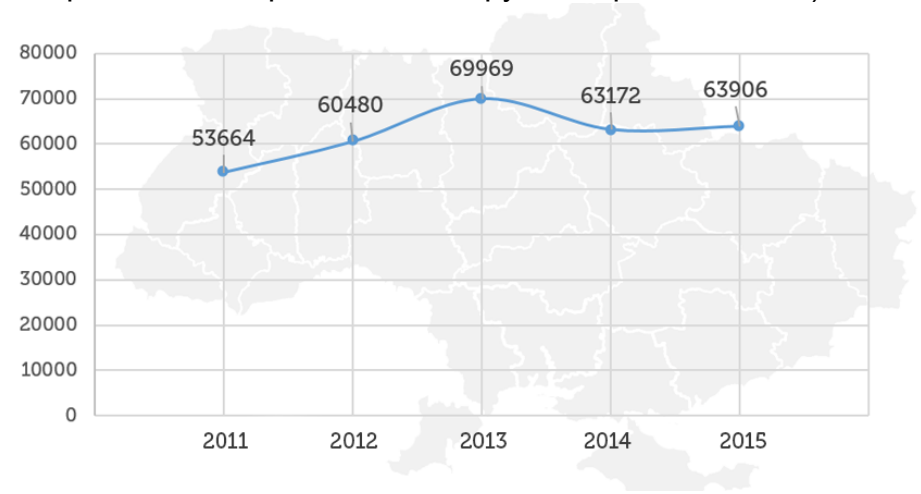
Вирішення питання може бути залучення іноземних студентів. Для української вищої освіти розширення експорту освітніх послуг вигідне, по-перше, з економічної точки зору: підготовка фахівців для зарубіжних країн стає однією з найбільш вигідних статей доходу, особливо в умовах слабкого фінансування сфери освіти. По-друге, з точки зору підвищення якості освіти: прагнення залучити іноземних студентів спонукає українські ВНЗ до формування системи підготовки фахівців з урахуванням вимог світового ринку праці до якості освіти та напрямів підготовки фахівців.

Динаміка кількості іноземних студентів, які навчаються в Україні, представлена на рисунку. У 2015/2016 р. в Україні навчається 63,9 тис. чол., що складає біля 1,5 % всієї кількості студентів (за даними Українського державного центру міжнародної освіти).

Іноземних студентів в українській освіті приваблює:

- відносно низька вартість навчання та проживання;
- фундаментальність окремих напрямків освіти (наші фізико-математична та хімічна школи визнані у всьому світі);
- висока репутація провідних українських університетів, що зберігається протягом багатьох років.

Щоб адекватно оцінити конкурентні переваги чи недоліки української освіти, необхідно, в першу чергу, проаналізувати вимоги глобального ринку. Що ж дозволяє конкурувати Україні на міжнародному ринку освітніх послуг?

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

Конкуренентоспроможність вищих навчальних закладів передбачає наявність певних факторів конкурентоспроможності:

- рівень освіти;
- ціна на освіту у вищих навчальних закладах;
- наявність лабораторій, наповнених технікою, для проведення практичних занять;
- вартість проживання;
- умови проживання в гуртожитках;
- ставлення населення до іноземців;
- мова викладання.

Україна має кілька сильних сторін – це цінові умови навчання та проживання порівняно з європейськими країнами, а також наявність техніки в лабораторіях. Слабкими сторонами є гірші, порівняно з європейськими університетами, умови проживання в гуртожитках для іноземців і незначна кількість курсів англійською або іншими європейськими мовами (викладання для іноземців переважно українською або російською). Тому іноземні студенти з країн Західної Європи мають низьку мотивацію навчатися в Україні.

Проте такі умови навчання є достатньо привабливими для студентів з країн із низьким і середнім рівнем життя, оскільки вартість навчання та проживання, а також рівень освіти (порівняно з їхніми країнами) дозволяє відносно дешево отримати високі знання та диплом про вищу освіту.

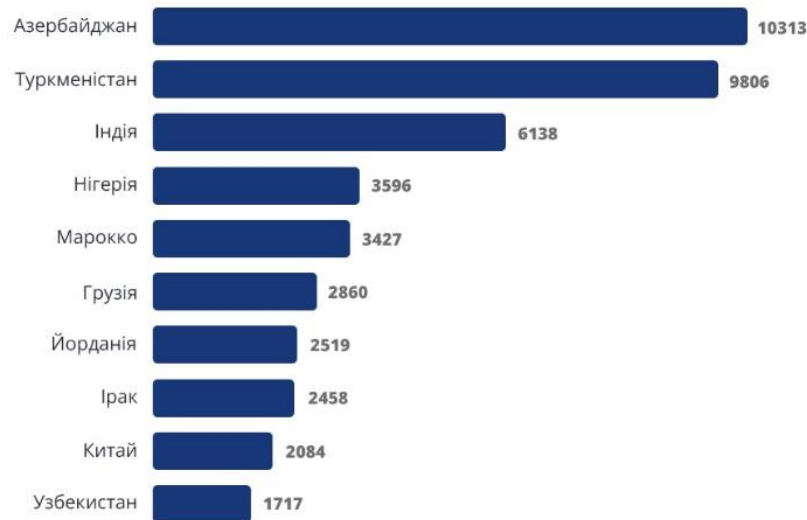
Наприклад вартість навчання в Китаї у середньому становить 11-16 тис. дол. на рік, при цьому також необхідно платити 500–900 дол. на місяць за проживання, харчування і поточні витрати. А після закінчення українського університету, вивчивши російську мову, можна повернутися на батьківщину і отримувати у себе в країні близько 900 дол. на місяць, тоді як середня зарплата навіть в китайських мегаполісах – близько 400 дол. У Туреччині ж за рік навчання в державних навчальних закладах студенти платять близько 500 дол., але лише за теорію: в бюджетних ВНЗ немає ні лабораторій, ні навчального обладнання. У приватних університетах все це є, але за 15 тис. дол. на рік. В Україні ж вартість навчання для іноземців у середньому становить 3000-4000 тис. дол., що в 3-4 рази дешевше, ніж в розглянутих країнах. При цьому шансів отримати вищу освіту в середньостатистичного китайця невеликі – конкурс сягає 200–300 осіб на місце, тоді як в Україні конкурс для іноземних студентів невисокий. Щодо країн Африки, то в африканських університетах рівень освіти дуже низький, і український диплом вищої освіти сприймається країнами Африки, як європейський.

Порівнюючи українські вищі навчальні заклади з ВНЗ країн СНД, можна виділити такі сильні сторони навчання в Україні, як високий рівень освіти, низька ціна на освіту порівняно з більшістю країн регіону, низька вартість проживання, лояльне ставлення до іноземців.

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

Таким чином, використовуючи сильні сторони і нівелюючи слабкі, українським вищим навчальним закладам слід орієнтуватися на таку цільову аудиторію, як вихідці з країн Близького Сходу, Південно-Східної та Середньої Азії та країн СНД. Власне, так і відбувається – нижче наведені дані на 01.01.2016 р. щодо основних країн – постачальників студентів для України (Український державний центр міжнародної освіти).

Сьогодні змінилися принципи і пріоритети набору іноземних студентів. На практиці реалізується принцип відкритості системи освіти для всіх громадян зарубіжних країн незалежно від їх підданства, політичних поглядів, віросповідання тощо. Важливого значення набуло рекрутування іноземних громадян, здатних навчатися на контрактній основі і на відповідному академічному рівні.

Під час аналізу результатів опитування іноземних студентів, які навчаються в Україні, було виявлено, що вирішальними критеріями для них при виборі вишу є: престижність університету (36 %), якість освіти, що надає виш (31 %) та наявність бажаної спеціальності (14 %). Ціна не є вирішальним критерієм при виборі ВНЗ, оскільки з точки зору іноземців розбіжність цін в українських університетах є невеликою.

Рішення про вибір ВНЗ та спеціальності 48 % іноземних абітурієнтів приймають самостійно, 37 % приймають це рішення разом із батьками, в 3 % випадків батьки приймали це рішення самі, в решті випадків рішення приймалося разом із друзями, братом, сестрою

Основними джерелами інформації, з яких іноземні студенти отримали інформацію про Україну, є інтернет (55 %) та друзі або родичі (48 %). Про університети інформацію отримують переважно з інтернету (53 %) та довідників (36 %). Щодо виставок і засобів масової інформації, з них отримали інформацію про університет та країну менше 3 % іноземних абітурієнтів. Найбільшою довірою серед джерел інформації в іноземців користуються інтернет (42 %), довідники (24 %) та друзі й родичі (21 %).

Ось чому при проведенні вступної компанії вищим навчальним закладам необхідно заздалегідь шукати шляхи збільшення кількості абітурієнтів. Одним із них може стати активізація маркетингової діяльності із залучення в Україну саме іноземних абітурієнтів. Розробка та застосування комплексної маркетингової стратегії залучення іноземних студентів в українські університети допоможе нівелювати зменшення кількості потенційних студентів.

2. Огляд регіональних ринків освітніх послуг

2.1. Африканський регіон

Проблеми. Вибір оптимальної системи вищої освіти для країн Африки залежить від відповіді на питання, у чому майбутнє регіону: в економіці виробництва або економіці знань. Найважливіше значення має регіональна інтеграція, але африканські університети не співпрацюють один з одним. Ключовими питаннями залишаються: фінансування, «масифікація» вищої освіти, забезпечення якості послуг, що надаються, зниження ролі громадських і гуманітарних наук, гострий брак кваліфікованих працівників, які могли б підвищити технологічний рівень країн. Важливою проблемою галузі вищої освіти країн Африки залишається її нестабільність через постійні студентські виступи.

Офіційна політика освітніх закладів та контролюючих органів у сфері вищої освіти спрямована на:

- поглиблення інтернаціоналізації вищих навчальних закладів;
- стабілізацію роботи ВНЗ та стримування подальших студентських акцій протесту (Нігерія);
- вирішення фінансових проблем галузі та розширення джерел прибутку університетів для

підвищення рівня їх незалежності та академічної свободи;

- переорієнтація на відповідність університетської освіти континентальним потребам та вимогам замість прагнень до абстрактних цілей досягнення «лідерства світового класу»;
- розбудову внутрішньої системи гарантії якості освітніх послуг в університетах (Гана);
- формування мережі регіонального університетського партнерства;
- створення «інноваційних університетів» задля досягнення економічних перетворень, стійкого розвитку та інклюзивного зростання;
- розвиток інформаційних та комунікаційних технологій, створення стратегії в області інтелектуальної власності, а також зміцнення відкритої та дистанційної освіти;
- розширення та вдосконалення університетської інфраструктури (Кенія);
- трансформування університетів шляхом формування нової парадигми університетського лідерства на чолі з лідером-трансформатором.

Споживачі. Попит на вищу освіту продовжує залишатись високим. Загальна кількість студентів в університетах Кенії в минулому 2015 році зросла на 22,8%, що було викликано масовим розвитком інфраструктури, впровадженням нових курсів і відкриттям кількох

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

сателітних кампусів. За даними Національного бюро статистики Кенії, протягом року рівень реєстрації в університети підскочив з 361 379 до 443 783 заявок, створюючи нове коло проблем для ВНЗ, яким тепер доведеться шукати додаткові засоби для розширення об'єктів, щоб впоратися з хвилею попиту на вищу освіту.

Стрімке зростання контингенту студентів спостерігається окремо на магістерських програмах, так як багато професіоналів прагнуть отримати додаткову кваліфікацію, тим самим розширити для себе можливості кар'єрного росту. При цьому країна бореться з усіх сил, щоб викладацький склад університетів відповідав зростаючому контингенту студентів. Число викладачів в державних університетах зросла всього на 11% за три роки, тоді як студентів – на 56% за п'ять років

Конкурендне середовище. Університети регіону розвивають традицію тісної співпраці з індустрією та бізнесом. Так, HUAWEI

Technologies Танзанії розпочав реалізацію програми для студентів університетів країни, яка розрахована на 10 років. Щороку близько 10 студентів отримують можливість перебувати в Китаї протягом 3-х тижнів, де стажуватимуться на базі компанії, отримуючи консультації від її кращих фахівців. Програма покликана зменшити розрив між знаннями вищої освіти і практичними навичками, необхідними на ринку праці.

Університет КСА (Кенія) запустив програму допомоги молоді перетворити свої ідеї на бізнес-проекти. Партнером університету в програмі виступає Standard Group (провідна мультимедійна корпорація Кенії).

Міжнародна співпраця. Континентальний науково-дослідний Центр управління розвитком (CANFRAD) – організація у складі 37 членів, що базується в Танжері, Марокко, і відкрита для всіх африканських країн – і французька бізнес-школа підписали угоду про співпрацю. Мета угоди – навчання керівників і посадових осіб високого рівня для африканських адміністрацій, національних шкіл управління, державних підприємств і організацій.

У межах формування регіонального партнерства університетів стартує новий проект в Ель-Уед (Алжир) для вищих навчальних закладів, що спеціалізуються на агрономії. Мета проекту – створити Центр з розвитку сільського господарства.

Розвивається міжнародна співпраця за участі африканських вчених – представників діаспори (США, Канада). В межах програми Carnegie African Diaspora Fellowship Program (CADFP) загалом 59 вчених-африканців за походженням приєднуються до університетів Гани, Південно-Африканської Республіки, Танзанії, Уганди для роботи в академічних проектах.

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

Наука та інновації. Досягнення високого рівня економічного розвитку регіону вимагає створення нових «інноваційних університетів», які повинні скоординувати і об'єднати наукові дослідження, викладання і комерціалізацію. Інноваційні університети матимуть чітке бачення і стратегічні плани, з ухилом на практику, включаючи дорожні карти для переміщення досліджень з лабораторій на ринок. Такі університети припускають і інноваційні навчальні програми, що враховують місцеві потреби, і забезпечують ВНЗ звання «інноваційних хабів».

Прогнози. За офіційними підрахунками до 2050 року населення Африки подвоїться до 2 мільярдів чоловік. Такий людський потенціал для виробничих секторів пропонує неперевершені можливості і вимагає вмілого управління. За даними ЮНЕСКО до 2025 року 258 млн. африканців досягнуть віку абітурієнтів вищої освіти. Якщо таке стрімке зростання молоді студентського віку може бути спрямоване на вищу освіту, розвиток в країнах регіону сягне значного рівня. Проте, якщо Африка та міжнародне співтовариство продовжать повільні поетапний підхід до розвитку, визначення пріоритетів базової та вищої освіти, вроджений потенціал регіону буде залишатися невикористаним.

Країни Тропічної Африки – це один з регіонів світу, що розвивається найбільш динамічно. За даними Світового банку щорічні темпи його економічного зростання в середньому складають 3,3%. Амбіції Камеруну перетворитися в країну із середнім рівнем доходу до 2035 року зможуть бути реалізовані, якщо країна вкладе значні кошти у вищу освіту в сфері машинобудування, технологій, автоматизованого управління. Стратегія промислового піднесення країни ґрунтується на розвитку професійних навичок і кваліфікації працівників.

2.2. Азіатський регіон

Проблеми. У сфері вищої освіти Азіатського регіону наявні невирішені проблеми, що існували і раніше. Разом з новими проблемними аспектами, вони сформували ряд наступних негативних явищ:

- наявність плагиату і малоуспішні спроби боротьби з ним (Таїланд);
- неспокійні, бунтівні і протестні настрої в університетах (Індія, Китай);
- соціальна нерівність (кастова система в Індії);
- слабка пильність і старанність уряду щодо питань освіти (Пакистан). Зокрема слабкою ланкою у багатьох країнах виявився контроль якості освіти;
- відсутність законодавчого врегулювання визнання навчально-наукових ступенів, отриманих за кордоном. Лише деякі країни мають формальні заходи такого визнання на національному рівні;
- низька якість освіти у зв'язку з фіскальною кризою і дозволом приватним вузам підвищувати плату за навчання (Сінгапур), а також занадто великий набір студентів однієї країни (Китай-Південна Корея);
- використання університетами Гонконгу офшорних зон, що спричинило невдоволення інших вузів;
- нераціональний розподіл витрат на освіту: поява так званих «хижих конференцій», під якими розуміють некомерційні, неякісні академічні конференції, які експлуатують потреби дослідників ділитися і публікувати свої дослідження.

Тенденції. Серед тенденцій у сфері вищої освіти регіону можна виділити:

- зростання числа країн, схильних підтримувати міжнародну вищу освіту, що підтверджується стратегіями, у т.ч. в реформуванні законодавства про вищу освіту;
- деякі країни, що фінансують міжнародну вищу освіту, виділяють значні кошти на академічну мобільність, забезпечення рівного доступу до вищої освіти, а також на запобігання «витоку мізків» (Китай, Індонезія, Малайзія);
- зростання числа індійських студентів в США і незначне зменшення кількості студентів з Китаю;
- підвищення соціальної і політичної активності студентів (Японія, Індія, Китай);
- урбанізація університетів у зв'язку із пошуком студентами робочих місць;
- підвищення уваги до гендерних і релігійних питань (Таїланд, Індія);

Конкурентне середовище. У своїй діяльності університети продовжують орієнтуватися на міжнародну вищу освіту і, в тому числі, на залучення іноземних студентів. Серед нових пропозицій від вищих навчальних закладів можна відзначити докторські програми йоги для іноземних громадян (Індія), а також нову експериментальну візову програму Австралії, яка сприяє збільшенню кількості китайських студентів в австралійських вузах.

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

Споживачі. За останній час спостерігається зменшення числа студентів у В'єтнамі, де перевага віддається професійним училищах, а не університетам. Причина – у значному відсотку безробітних дипломованих фахівців. А ось в Японії ситуація абсолютно протилежна: рекордні 97% випускників знайшли собі роботу за фахом.

Міжнародна співпраця. Країни азіатського регіону продовжують міжнародну співпрацю у сфері вищої освіти. Значно розширилися інтернаціональні інтереси КНР - за останні три роки зростає кількість китайських студентів в Об'єднаних Арабських Еміратах (від 300 до 800 осіб). У той же час, при всій своїй міжнародній активності, Китай законодавчим шляхом обмежує співпрацю з іншими країнами, оскільки новий суворий закон щодо регулювання іноземних недержавних організацій в КНР, може обмежити діяльність вищих навчальних закладів за кордоном.

Офіційна політика країн Азіатського регіону спрямована на:

- залучення іноземних студентів з перспективою їх працевлаштування в країні (Японія);
- посилення контролю над іноземними організаціями для недопущення політизації вищої освіти (Китай);
- підтримку автономії вишів (Пакистан, Індія, Китай);
- створення нових як державних, так і приватних університетів.

Наука та інновації. Багато країн регіону намагаються приділяти даній сфері належну увагу. Найбільший успіх у цьому належить Китаю. Тут спостерігається підвищення фінансування наукових досліджень, в результаті чого можна говорити про появу нового прошарку населення – вчених-мільйонерів.

Конкурентне середовище. Оголошені результати рейтингу азіатських університетів 2016. Відповідно до Times Higher Education Asia University Rankings 2016, вперше в історії лідером став Сінгапур, два університети якого – Національний університет Сінгапуру та Наньянський технологічний університет – зайняли перші місця. Серед очевидних лідерів також Японія та Китай, де спостерігається найвища щільність вищих навчальних закладів.

2.3. Країни СНД

У сфері освіти країн СНД настав період структурних реформ. Розвиток ринкових відносин у сфері освіти зумовив зростання конкуренції між вишами. Вона спонукає освітні установи займати активну ринкову позицію, підвищувати якість освітніх послуг, вивчати попит на освітні продукти і потреби ринку праці.

Проблеми. Моніторинг ринку свідчить про наступні проблеми в сфері вищої освіти країн СНД:

- низький рівень випускників з технічних спеціальностей. Показник працевлаштування випускників в перший рік після закінчення вузу залишається все ще низьким (71%) (Казахстан);
- наявність багатьох інститутів, які не створюють конкуренції на ринку (Грузія, Казахстан);
- висока оплата за навчання (Казахстан, Грузія, Киргизстан);
- підготовка кадрів у вищих навчальних закладах не спрямована на розвиток практичних навичок;
- освітні програми не задовольняють очікування роботодавців (Казахстан);
- інфраструктура в вишах не відповідає потребам іноземних студентів (Казахстан, Грузія, Киргизстан);
- слабка матеріально-технічна база вишів (Казахстан, Грузія, Киргизстан, Азербайджан).

Офіційна політика. В кінці травня 2016 р. в рамках проведення другого засідання Білорусько-Саудівського Спільного комітету Республіку Білорусь з візитом відвідав радник - головний координатор департаменту угод і спільних комітетів Міністерства освіти Королівства Саудівська Аравія. Мета візиту - обговорення напрямків і механізмів розширення білорусько-саудівського науково-технічного співробітництва, підписання угоди про співпрацю в галузі науки і технологій між урядами Білорусі та Саудівської Аравії, участь у другому засіданні білорусько-саудівського спільного комітету зі співробітництва. Також в міністерстві відбулося заплановане парафування міжвідомчого Меморандуму про взаєморозуміння з питань співробітництва в сфері освіти.

Уряд Узбекистану підписав постанову про реорганізацію Національного університету.. Мета реорганізації - кардинальне підвищення рівня і якості підготовки висококваліфікованих фахівців з урахуванням світового досвіду розвитку вищої освіти, подальше зміцнення наукового потенціалу вузу і посилення взаємозв'язку навчального процесу з науково-дослідною діяльністю.

Події і заходи. Дев'ятий щорічний Республіканський ярмарок інноваційних ідей, технологій та проектів пройшов у Ташкенті (Узбекистан). На ярмарку представлено близько 650 нових проектів, більше 70 з яких – розробки молодих вчених і студентів.

Наука і інновації. В області науки та інновацій розширюється двостороннє білорусько-китайське співробітництво. Партнери здійснюють спільні дослідження в таких областях, як фізика плазми, хімія рідких кристалів, екологія, біо- і ІТ-технології,

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

машинобудування, наноматеріали. Активно розвивається співробітництво за проектом технопарку «Великий Камінь». Технопарк – сучасне міжнародне еко-місто з акцентом на високотехнологічні та конкурентоспроможні інноваційні виробництва з високим експортним потенціалом (Білорусь).

Технологічний парк відкриється і в місті Актобе (Казахстан) при університеті ім. С. Баїшева. Технопарк може створити умови для розвитку науки, комерціалізації наукових досягнень та відкриття нових інноваційних підприємств.

Співробітництво. В рамках меморандуму про взаємну співпрацю між Таразським університетом (Казахстан) і університетом Кастамону (Туреччина) відкрито казахсько-турецький центр.

Спостерігається стійка тенденція до збільшення академічних обмінів між Республікою Білорусь і Китайською Народною Республікою. На даний момент в Республіці Білорусь навчається близько 2000 громадян КНР, а також близько 400 громадян Білорусі проходить навчання в Китаї. У 2015 році було підписано Угоду між урядами про співробітництво в сфері освіти, завдяки чому на щорічній основі здійснюється академічний обмін у кількості 40 чоловік. У Білорусі також планомірно розвивається система вивчення китайської мови. На даний момент діють 3 Інститути Конфуція і 5 Класів Конфуція. Крім того, зміцнюються наукові і партнерські зв'язки між вузами Білорусі та Китаю. Серед стратегічних напрямків взаємодії в галузі освіти можна виділити: збільшення академічних обмінів, наукову та інноваційну діяльність, розвиток вивчення китайської мови в Білорусі, а також білоруської та російської

мов в Китаї. Цього року спільно з міжнародним освітнім центром «Фенікс» пройде конкурс на бюджетні місця в університети Китаю: Шаньдунський Політехнічний Університет і Педагогічний Університет в місті Цзибо.

Підписана Угода про подвійні дипломи між Азербайджанським державним економічним університетом і французьким Університетом Монпельє, яка дасть можливість студентам отримати дипломи Азербайджанського державного економічного університету і Університету Монпельє за спеціальностями "Світова економіка", "Організація і управління бухгалтерією і бізнесом".

Споживачі. У 2016 році найбільше вакансій в Казахстані було представлено компаніями, які працюють у сфері виробництва і промисловості. Що ж стосується претендентів на отримання роботи, то вони найбільше цікавляться вакансіями в сфері ІТ, різних видах офісної роботи, аудиту і бухгалтерії, медицини і фармацевтики. Крім того, інтерес кандидатів також викликають енергетика, нафтогазова галузь, промисловість і виробництво.

2.4. Країни Латинської Америки

Проблеми. Основною проблемою системи вищої освіти Латинської Америки залишається наявність так званого "розриву": з одного боку є велика потреба у кваліфікованих кадрах, а з другого – недостатня кількість вищих навчальних закладів. На сьогодні ця проблема практично ніяк не вирішується, тому що майже всі країни регіону потерпають від глибокої економічної кризи. Держави не мають коштів, щоб розширяти мережу ВНЗ і фінансувати навчання молоді, а зuboжиле населення не може самотужки забезпечити навчання своїх дітей чи то в приватних ВНЗ, чи то за кордоном. На цьому тлі триває дискусія щодо ролі приватного сектора в системі вищої освіти Латинської Америки. Одні країни, наприклад Аргентина, досягли нинішнього рівня вищої освіти в основному за рахунок державного сектора, інші, наприклад Чилі – в основному за рахунок приватного сектора. Тим не менше, більшість країн регіону, які лише частково наблизилися до бажаного рівня системи освіти, сьогодні в основному покладаються на приватний сектор. Це, зокрема, відноситься до двох найбільших систем вищої освіти регіону – Бразилії та Мексики.

На прикладі Колумбії можна сказати, що оптимальними є використання нових стратегій державного управління – просування сучасних управлінських практик і диверсифікації джерел фінансування.

Офіційна політика. Криза в Бразилії завдала серйозного удару по системі освіти. Уряд Президента Ділми Русефф, яка прийшла до влади під гаслами подолання нерівності в системі освіти країни за рахунок державного фінансування, під гаслами підтримки вищої освіти, вдвічі зменшив кількість кредитів, які видаються на освіту, підвищив процентні ставки і скоротив терміни їх повернення. Дане рішення ставить під загрозу економічний розвиток країни.

Наприкінці 2015 року в Чилі був прийнятий закон про повністю безкоштовному вищу освіту. Однак практичне впровадження цього закону було загальмоване у зв'язку з сильною економічною кризою. Уряд оголосив, що безкоштовна вища освіта буде доступна тільки для найбідніших 50% студентів ВНЗ. Студенти Чилі у своїй боротьбі за право безкоштовної освіти відкидають політику уряду, стверджуючи, що вона не вирішує наявні проблеми. Не витримує критики і політика приватизації вищої освіти (три з кожних чотирьох студентів навчаються в приватних університетах), її комерціалізація і низька якість навчання.

В Аргентині знайшла широку підтримку ідея підвищення статусу викладачів. Зокрема, планується на 25% посилити покарання осіб, які проявили насильство по відношенню до викладача – це буде стосуватися і штрафів, і тюремних термінів. Це пов'язано з тим, що минулого року 4 з кожних 10 викладачів постраждали від насильства.

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

Події. Зустріла опір спроба уряду Венесуели реформувати навчальні плани вищих навчальних закладів, так як більшість громадян сприймає цей крок як прагнення контролювати ідеологічні цінності суспільства. Сьогодні Венесуела відчуває найжорсткішу кризу за останні 50 років. Громадяни все частіше виходять на вулиці, звертаються до ЗМІ, щоб висловити своє невдоволення нинішнім урядом, який намагається ідеологізувати освіту, зробивши ревізію навчальних планів з історії. Народ вважає, що потрібно займатися не цим, а звернути свою увагу на економічні проблеми: забезпечити гідну зарплату викладачам, щоб вони могли просто вижити в умовах високої інфляції, поліпшити транспортне обслуговування, інфраструктуру ВНЗ і т.д.

В Парагваї студенти добилися зміни міністра освіти. Причиною конфлікту стало викриття багатьох губернаторів і мерів Парагваю в нецільовому використанні коштів, що виділяються на освіту Фондом національного розвитку і державних інвестицій. Профспілка студентів вважає, що відповідальність за це несе міністр освіти.

Міжнародна співпраця. Незважаючи на політичну і економічну нестабільність, Бразилія залишається важливим стратегічним

партнером для Канади, і уряди обох країн ведуть політику зміцнення взаємного співробітництва. У квітні 2016 року біля 100 представників університетів, коледжів, урядових кіл і промисловості Бразилії і Канади зібралися в Сан-Паулу, Бразилія, щоб обговорити проблеми підготовки висококваліфікованих кадрів в обох країнах. Захід був організований рядом університетів Канади спільно з канадськими та бразильськими партнерами для розгляду конкретних можливостей взаємодії університетів в сфері навчання і наукових досліджень з метою передачі студентам досвіду, що забезпечує їх глобальну компетентність.

У квітні 2016 року фінська делегація на чолі з міністром освіти і культури відвідала Бразилію. Темою візиту було поглиблення існуючого фінсько-бразильського співробітництва в сфері освіти і науки, а також виявлення нових можливостей для співпраці. Візит виявився дуже плідним для зміцнення співробітництва фінських і бразильських вузів. Важливим було обговорення питань використання цифрових технологій в освіті та підготовка викладачів.

Група магістрів і аспірантів Університету штату Мічиган (США) цього літа будуть стажуватися в Мексиці в рамках навчальної програми HALE (Higher, Adult, and Lifelong Education). Мета стажування – вивчення формування системи вищої освіти на прикладі такого великого латиноамериканського міста, як Мехіко. Оскільки історія, контекст і поточні умови розвитку вищої освіти в Мехіко різноманітні, процес вивчення коледжів і можливостей в галузі вищої освіти в місцевому, національному та глобальному контексті має відношення до наукової, адміністративної та політичної роботи в загальноосвітньому масштабі. Студенти не тільки отримують більш глибоке

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

розуміння системи вищої освіти в Мехіко, а й розроблять інструменти, корисні для проведення порівняльного аналізу вищої освіти в усьому світі.

Наука та інновації. В останні роки зростаючий ринковий попит і урядові заходи, спрямовані на підвищення рівня освіти, привели

до збільшення інвестицій в освітні технології в Латинській Америці. І якщо в 2011 році інвестиції в он-лайн навчання склали \$ 1,2 млрд, то в 2016 році ця сума складе \$ 2,3 млрд.

Постачальник програмного забезпечення для електронного навчання, фірма SmarterServices LLC (США), розширила свою присутність в Бразилії, Аргентині, Чилі, Мексиці та Колумбії завдяки випуску іспаномовної версії свого додатку SmarterMeasure, загальна кількість користувачів якої становить 3,5 млн студентів у всьому світі. Професійний інститут IACC, єдиний в Чилі повністю онлайн вуз з кількістю зареєстрованих студентів 9000, має намір

використовувати SmarterMeasure для тестування знань студентів і визначення точних стратегій і ресурсів, необхідних для їх успішного навчання згідно бакалаврських програм.

Чилійські університети створили три хаби по трансферу технологій у прагненні істотно збільшити обсяг прикладних досліджень, а також з метою продажу їх результатів на ринку – як у своїй країні, так і за кордоном. У проекті беруть участь 6 університетів, 12 науково-технічних центрів та 11 представників промисловості, організатор проекту – урядова корпорація з розвитку CORFO, яка буде здійснювати фінансування в обсязі 19,74 млн доларів США протягом п'яти років.

Конкурентне середовище. Оприлюднено рейтинг Times Higher Education (THE) університетів Латинської Америки, який свідчить про абсолютне лідерство університетів Бразилії. Перше місце займає Університет Сан-Паулу, а в десятку кращих увійшли 5 бразильських університетів.

Даний рейтинг представлений напередодні Саміту THE's inaugural Latin America Summit, який пройде в липні 2016 року в Університеті Антоніо Наріньо (Богота, Колумбія). На саміті буде оприлюднено повніший список 50 кращих університетів регіону, складений на основі декількох показників, в тому числі досягнень в галузі навчання, наукових досліджень, зв'язків з промисловістю і міжнародних перспектив.

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

3. Кроки по залученню іноземних студентів до НТУУ "КПІ"

Головними критеріями при виборі вищих навчальних закладів є **престижність університету, якість освіти, її вартість, а також умови проживання**; отже в процесі формування комплексу маркетингових комунікацій слід робити акцент саме на ці критерії.

При виборі університету більшість студентів приймає рішення самостійно або разом з батьками. Тобто цільова аудиторія – це не лише молодь, потенційні студенти, а й референтні групи, тобто батьки, які суттєво впливають на рішення про вибір університету.

Ефективними джерелами інформації є інтернет, довідники та поширення інформації “з вуст в уста”. Варто розглянути можливість розширення кількості мов, на яких віддзеркалюються інтернет-сайти як НТУУ "КПІ", так і факультетів та інститутів. Для успішної міжнародної діяльності потрібно перекладати сайти на ті мови, які розуміють потенційні абітурієнти з цільових країн (китайську, турецьку, фарсі тощо). Крім того, потрібно не тільки створювати сайти і перекладати їх на іноземні мови, а й займатися просуванням сайтів в інтернеті, реєструючи їх у каталогах і пошукових системах. Важливим є підтримання сайтів у актуальному стані, вчасно оновлюючи інформацію. Ефективним засобом комунікацій могли б стати інтернет-форуми, де б іноземні студенти, які вже навчаються в Україні, могли поділитися своїм досвідом.

Загалом питаннями залучення та розширення контингенту студентів в НТУУ "КПІ" займаються Центр міжнародної освіти (ЦМО) та Департамент міжнародного співробітництва (ДМС) – у межах повноважень. Серед заходів, проведених у цьому напрямку останнім часом, слід відмітити такі:

- у травні 2016 р. відбулась зустріч з представниками рекрутингових компаній, які здійснюють залучення іноземних студентів до КПІ. Під час обговорення питань співпраці були роз'яснені правила прийому та правила здійснення заохочувальних виплат рекрутинговим компаніям;
- офіційний сайт ЦМО <http://istudent.kpi.ua/> тепер віддзеркалюється і арабською мовою (а взагалі підтримується 4-мовна версія сайту);
- ЦМО була створена низка інформаційно-рекламних матеріалів щодо вступу до КПІ іноземних громадян;

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

- інформація про можливість отримання вищої освіти в КПІ поширювалась дипломатичними шляхами, зокрема відбулися зустрічі з послами Туркменістану та Іраку, з якими були проведені перемовини щодо можливості навчання громадян відповідних країн в КПІ;
- відділом зовнішньоекономічної діяльності ДМС були оновлені інформаційні пакети факультетів та інститутів КПІ (українською, російською та англійською мовами).

Серед нереалізованих кроків варто розглянути можливість участі в міжнародних освітніх виставках, таким чином залучаючи іноземних студентів за допомогою особистих контактів. На першому етапі бажано було б принаймні забезпечити експозицію на таких виставках рекламно-інформаційного стенду НТУУ "КПІ". Також можна налагодити зв'язки з кількома комунікативними особами або певними фірмами, які б володіли мовою певної країни і могли б заохочувати іноземних абітурієнтів приїхати на навчання в Україну і до НТУУ "КПІ" зокрема.

Використані джерела:

1. Співаковська Т. В. Можливості виходу українських вищих навчальних закладів на міжнародний ринок освітніх послуг /Т. В. Співаковська, Д. П. Гнатівська // Економічний вісник НТУУ «КПІ» : збірник наукових праць. – 2010. – № 7. – С. 79–86.
2. "Україна на міжнародному ринку освітніх послуг вищої освіти". Аналітична записка <http://www.niss.gov.ua/articles/1695/>
3. International student recruitment: policies and developments in selected countries <http://www.epnuffic.nl/en/publications/find-a-publication/international-student-recruitment.pdf>